

El molí assolat

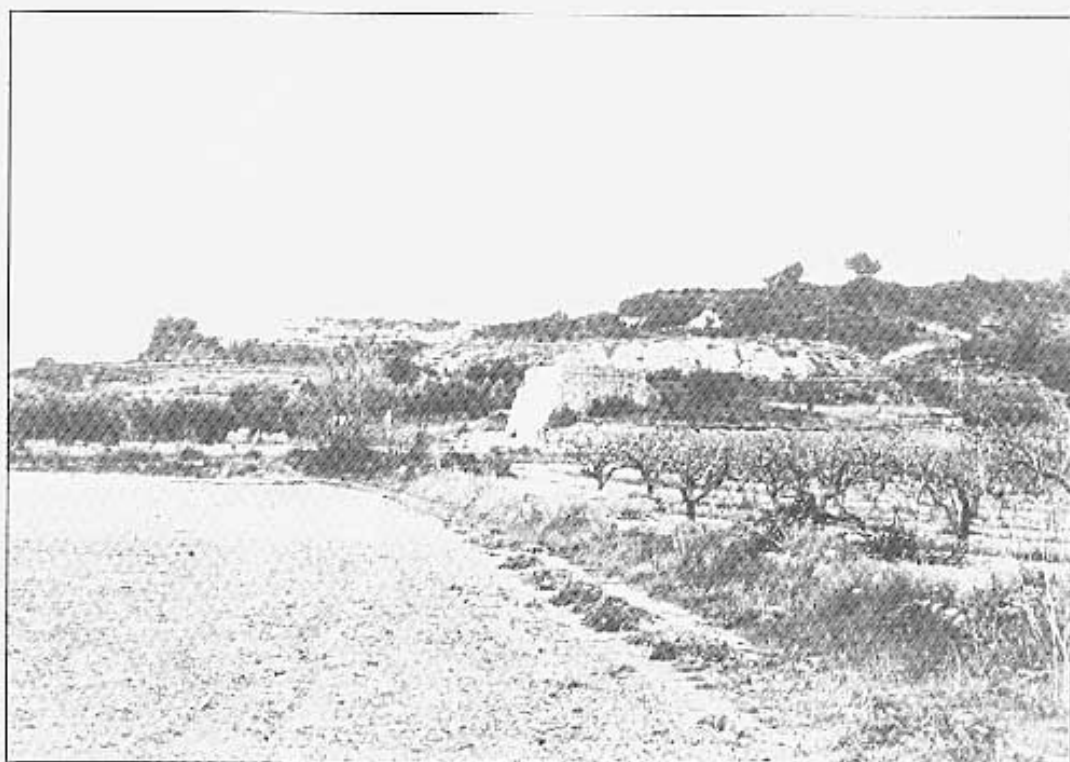
Fa més de dos anys, abans d'encetar la tasca d'escriure dels molins, vaig dedicar-li un petit homenatge de premsa i corrent perquè l'estaven enderrocant (Tossal Gros n° 33). Malgrat que ha passat el temps poc més puc aportar.

És l'únic una mica allunyat del riu. Això ens fa pensar que l'aigua després de moldre, s'aprofitaria per regar i cap altre molí se'n beneficiaria.

Tothom sap ben bé on s'hi troba. Pujant per la carretera de Sant Mateu, només deixem la pujadeta del Trestellador, a la fi de la Sort Llarga, a l'esquerra i al peu d'una mena de petit turó, pot veure's sa silueta. A hores d'ara només hi resta un esquitllat tram de la gruixuda parrel.

La sèquia que li fornía l'aigua venia del barranc de Borrell, no es pot precisar l'indret ni tampoc si hi havia assut. El que si es pot afirmar que l'esmentada sèquia passava per dalt la bassa de l'hostal del Blanco o de les Peteneres. Qui m'ho contava va sentir dir, de petit, que dins l'erm encara hom podia observar una lleugera ondulació, a la llarga, que sense dubte era les restes del marge. D'altra banda, del terreny estant, es comprèn que aquesta seria la cota de nivell adequada per portar l'aigua fins el molí.

Joan F. Mateu i Bellés, catedràtic de Geografia Física de la Universitat de València, ens diu en la seva tesi doctoral que aquest molí seria musulmà, anterior a la conquesta, tot dient que és

El molí assolat a hores d'ara.

impossible datar-lo perquè no hi han arxius. Tot just el que us acabo de dir coincideix amb una tradició oral: Un home d'Albocàsser que, fa molts anys feia el servei militar al Marroc, va contactar, casualment, amb un magribí que encara conservava les escriptures de propietat del molí. (Qui m'ho ha contactat, més no ha pogut precisar-me).

Açò ens induïx a pensar que el propietari o propietaris serien jueus car aquestes costums de guardar els títols de propietat a través de les generacions són ben esteses dins els membres d'aquesta raça.

Aprofito l'avinentesa de la minsa extensió del molí assolat per fer uns aclariments:

Pel que fa al molí que, després de molts dubtes, vaig anomenar de la Foresa, he rebut, d'en Ricardo Bel-

trán Girona, una valuosa informació que li agraeisc de debò.

Es tracta, doncs, d'una còpia de la concessió a la vila de Les Coves d'un privilegi atorgat per a la partida "Galmadapar" (El Bovalar) l'any 1418 essent mestre de Montesa Romeu de Corbera.

En aquest document es detallen els límits de l'esmentada partida i es situa a free de riu el molí Conill. Per tant queda aclarit el seu nom.

A més a més, deu de ser anterior a la Carta Pobla (1281), puix en aquesta ja se'n parla de "molinos e molinares".

La tesi doctoral d'en Joan F. Mateu i Bellés, després d'haver fet un rastreig sistemàtic, metòdic, minuciós i arqueològic de la zona, observant les tècniques de construcció, tot tenint en compte les consideracions

de Sicard G "Les Moulins de Toulouse au Moyen Age 1953" i mentrestant no puguin datar-se d'altra manera, en fa la següent datació:

1.- Molins anteriors a la conquesta: són el molí Assolat i el molí Romà (es refereix, segurament, al molí Conill).

2.- Molins medievals: El molí del Consell i el molí del Batlle.

3.- Molins del segle XVIII i XIX: En aquest grup inclou la resta de molins sense esmentar-los.

Aquest fet em fa pensar que no deuria de visitar el molí de Trenchalves. Crec que pel seu estat de conservació, tret la concurrència de circumstàncies especials i desconegudes, no pot incloure's en aquest últim grup.